

**R. P. Sebastiani Izquierdo Alcarazensis Societ. Iesv Regii
Senatvs S. Inqvisitionis Hispaniarvm Qvalificatoris, Et
Olim Complvti Sacrae Theologiae Professoris. Opvs
Theologicvm, iuxta atque ...**

Vbi De Essentia Et Attribvtis Divinis Vbertim Dissertivr ...

Izquierdo, Sebastián

Romae, 1664

Quæst. 12. Vtrùm Deus sit actus purus. Et qua ratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76990](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76990)

tionem creaturæ ex suo conceptu esse actum, oriundum à Deo ut à principio, à quo reuera accipit esse. Adde, existentiam formalem ex prædicatis transcendentibus esse, quæ semper supponunt ex parte subiecti fundamentaliter id, quod præ se ferunt formaliter, ut vniuersim declarauimus in ipsa Pharo disp. 17. quæst. 20. Adde rursus, existentiam fundamentalem, & etsi per se non sit à nobis sine formali iudicabilis per iudicium formale directè ad illam terminatum; & roties tamen iudicari virtualiter, siue tacitè, quoties actus, in quem iudicium formale ut in obiectum proprium tendit, ex conceptu suo exigit existentiam subiecti, cui per iudicium ipsum tribuitur, ut latius etiam est explicatum in eo confect. 5. nuper citato. Cùm enim dicimus, *Deus creat*, ita formaliter affirmamus, Deum creare, ut simul tacitè, seu virtualiter affirmemus, Deum existere; cùm tamen nullum conceptum faciamus existentie formalis Dei, sed fundamentalis dumtaxat, qui ipsissimus est conceptus essentia. Vnde consequenter venit dicendum, cùm iudicamus, Deum existere, tum existentiam Dei formalem expressè, & formaliter, tum etiam fundamentalem tacitè, & virtualiter iudicare. Tam bene coherent inter se conceptus essentia, & existentia, quos intellectus noster distinguit in Deo. Quæ omnia ex doctrinâ fusiùs traditâ locis citatis constant; & cuius eam recolenti clariùs constabunt.

282 Tertiò opponit Soar. Implicat, concipere diuinam naturam ut potentialem, seu per modum entis in potentia. Ergo signum est, includere illam in suo conceptu existentiam. Hoc argumentum probare iridem videtur, essentiam diuinam includere in conceptu suo omnia attributa, & personalitates; alioquin respectu illorum non poterit non concipi aliquo modo potentialis, siue in potentia. Respondeo itaque, nihil obesse, quominus essentia diuina per nostram rationem potentia quadam sit radicalis, seu potius subiectum suorum attributorum, ut sæpe in superioribus diximus, atque adeo etiam existentie formalis. Ad hanc tamen non potest indifferens concipi, ut concipitur essentia creaturæ: cùm non existat contingenter, uti creatura existit, sed necessariò omnino. De quo nonnihil præterea dicemus disp. 3.

QVÆSTIO XII.

Virum Deus sit actus purus. Et quæ ratione.

283 **D**eus, concordî Theologorum appellatione, sententiaque, actus purissimus appellatur, & passim asseritur, talisque per suam essentiam dicitur esse. Quid tamen sibi velit hæc appellatio, & vnde ea originem duxerit, non ita concorditer omnes exponunt.

284 Ego pro expositione suppono, actum, loquendo propriè, dici, quidquid significatur per verbum, & instar cuiusdam exercitij alicuius subiecti à nobis concipitur. Quo titulo etiam potentia dicitur actus; primus tamen comparatione reliquorum, quos semper, & necessario præcedit; qui propterea secundi dicuntur, iamque, loquendo absolutè, sub nomen actus cadunt, sicque à potentia, quam omnes suppo-

nunt, condistinguenti veniunt, ut pluribus explicatum est in Pharo Scient. disput. 8. quæst. 2. & seqq. Quo factum est, ut subiectum habens potentiam ad actum, potentia ad ipsum actum vocari soleat. Et quoniam potentia sic sumpta, per actum est ut in plurimum perfectibilis; eo quod actus ut in plurimum perfectio quadam, tali potentia accrescens est. Hinc rursus factum est, ut quò aliquid minus in se perfectum, & per plura perfectibile est, eo magis potentialitatis, magis ve de potentia habere dicatur; è contra verò magis actualitatis, seu magis de actu id, quod in se est magis perfectum, & per pauciora perfectibile; sicut & id, quod perfectio est ordinata naturâ suâ ad perficiendum, aliud.

En vnde progressum est tandem, ut materia prima pura potentia esse dicatur: quia nimirum tam exigua in se perfectionem habet in linea substantia, ut pro nihilo reputetur; aliundeque adeo est per formas perfectibilis, ut ad perfectionem cuiusvis substantia composita vnâ cum accidentibus eius euehi possit. Hinc quævis forma actus materia dici solet, quatenus quadam eius perfectio est. Hinc Angelus actus subsistens appellatur ob eximiam perfectionem, quam secum identificatam habet intra genus substantia. Hinc tandem factum est, ut Deus actus purissimus appelletur: quia in se ipso, & ab intrinseco habet aut formaliter, aut eminenter omnem perfectionem possibilem, adeo, ut per nullam à se distinctam perfici, crescere ve in perfectione possit; immunisque subinde est ab omni potentialitate, siue potentia, ut perficiatur; & multò magis à potentia, ut per aliquid sibi quavis ratione adiunctum deterioretur, aut minus perfectus reddatur. Vnde Deus titulo actus purissimi immunis est ab omni potentia passiva, seu receptiua in se cuiuspiam à se realiter distincti. Quia omnis huiusmodi potentia passiva manifestam præ se fert, & arguit imperfectionem alienam à Deo: siue ea sit potentia ad quidpiam perfectiuum, siue ad quidpiam deterioratiuum, siue ad quidpiam neutrale: si tertium hoc possibile est. Nam & hoc receptum deterioratiuum erit suo modo titulo oneris inutilis.

Itaque, Deum esse purissimum actum, 286 aliud non sonat, ut & plerique etiam Theologorum exponunt, quàm, esse eum ab intrinseco adeo perfectum, ut necunde possit ei prouenire quidpiam re ipsa, quo in perfectione crescat, aut decreseat: nullamque proinde potentiam, habeat ad actum, quo vel perfectior, vel minus perfectus euadat, vel talis quoquo modo arguatur. Imprimis enim à se ipso, & non participatum ab alio habet totum suum esse, & existere, quod prima est, & potissima perfectionum. Deinde à se ipso eminentiore quodam modo habet omnes perfectiones aliarum rerum absque omnibus omnino earum imperfectionibus. Quo fit, ut per nullius consortium possit aut magis, aut minus perfectus reddi. In quo Deus ab omni ente creato differt, quod totum suum esse, & existere ab alio participatum habet: subindeque potentialitatem, siue potentiam ad illud re ipsa censetur habere. Et post quàm existit, per plures alios actus, seu formas sibi realiter super additas re ipsa perfectibile, atque etiam deteriorabile est.

Quæ cum ita sint, sequitur, Deum titulo 287 actus purissimi nequaquam respicere potentias

ad actus, quibus re ipsa neque perficitur, neque deterioratur, neque minus perfectus arguitur. Quinimo multas huiusmodi potentias habet. Talis enim est potentia, quam habet, ad praevidendum creaturas; talis, quam habet, ad eas gubernandum; talis, quam ad intelligendum; talis, quam ad amandum; & cetera huiusmodi. Quippe Deus neque productione creaturarum, neque earum gubernatione, neque intelligentia, neque amore crescit in perfectione, aut decrefcit, aut minus perfectus arguitur. De quibus omnibus inferius disput. 16. multo plura dicenda sunt.

QVÆSTIO XIII.

*Virum Deus sit ens per essentiam.
Et qua ratione.*

288 **C**oncors Theologorum sententia est, Deum esse ens per essentiam, creaturam vero esse ens per participationem. Quod tamen non eodem modo explicant omnes. Scotus enim in 1. distinct. 2. quæst. 3. ait, idem Deum dici ens per essentiam, creaturam autem per participationem: quia esse Dei est perfectum, & illimitatum, creaturæ vero imperfectum, & limitatum. Caiet. 1. par. quæst. 44. artic. 1. docet, Deum dici ens per essentiam: quia existit per essentiam: creaturam autem ens per participationem: quia non est essentialiter suum esse. Consentit Raynald. in Theolog. natur. dist. 6. quæst. 1. artic. 3. ad adens, creaturam eatenus posse dici ens per essentiam, quatenus existit per existentiam indistinctam ab essentia; licet non ut Deus, qui solus existit essentialiter, ut sicque solus dicitur esse ens per essentiam. Gillius lib. 2. tract. 1. cap. 4. ait, idem esse in Deo, esse ens per essentiam, & esse ens imparticipatum, siue in creatum, qualis non est creatura. Recapit. denique lib. 1. quæst. 9. ait, Deum dici ens per essentiam primò: quia habet per essentiam esse primum ens absque mixtione non entis, qualem habet creatura à sua potentialitate essendi, & non essendi. Secundò: quia est ens per propriam essentiam absque respectu ad aliam essentiam; qualem creatura habet ad ipsum Deum.

289 Pro exacta explicatione suppono ex dictis in Pharo Scient. disput. 9. quæst. 1. & 2. *Ens* & posse usurpari essentialiter; idque vel actualiter pro essente quidpiam, vel potentialiter pro potente esse quidpiam; & posse usurpari essentialiter; idque pariter vel actualiter pro existente, vel potentialiter pro potente existere. Essentiam autem, quod ad rem attinet, aliam physicam, & aliam metaphysicam esse.

290 Igitur, cum Deus dicitur esse ens per essentiam, creatura vero ens per participationem, *ens*, essentialiter, & actualiter sumitur pro existente actu; sensusque est, Deum per suam essentiam, atque adeò à se ipso, & consequenter necessariò, & essentialiter existere, habere ve esse essentialiter, & actualiter à parte rei. Cum tamen creatura, dum existit, non per essentiam, & à se, sed ab extrinseca causâ, atque adeò accidentaliter, & contingenter habeat ipsum existere. Habet autem Deus existere per suam essentiam tum physicam, tum metaphysicam: quia essentia Dei physica ipsa sibi est existentia, & necessitas

existendi; essentia autem metaphysica necessariò fert secum annexam existentiam tanquam primam, aut unam exprimis suis metaphysicis passionibus iuxta dicta quæst. 10. & 11. Creatura vero, dum existit, licet existat per existentiam à suâ essentia realiter indistinctam: quia tamen ab alio, & absque necessitate, atque adeò contingenter existit; contingenterque subinde tota essentia physica eius cum suâ indistinctâ existentia ponitur in naturâ rerum, & essentia eius metaphysicæ contingenter pariter concipitur euenire, existentia formalis veluti quoddam accidens prædicabile, ut latius exponebamus in Pharo disp. 9. quæst. 6. idcirco creatura nequaquam dici potest per essentiam existere: quia iste loquendi modus ut minimum sonat, esse essentialiter creaturæ, seu de conceptu essentia eius, annexam sibi necessariò habere existentiam, atque adeò nequaquam habere eam potentiam ad non existendum. Quod planè falsum est.

Cæterum, si sumatur *ens* essentialiter tam actualiter, quam potentialiter; aut essentialiter potentialiter tunc quidem non solus Deus, sed creatura etiam dicenda veniet esse ens per essentiam: quia non solum Deus, sed etiam creatura habet per suam essentiam, de suoque, seu quiditativè, tam esse, quam posse esse id, quod est, atque etiam posse existere iuxta doctrinam uniuersalem de statu rerum quiditativè traditam in Pharo Scient. disp. 10. quæst. 1. Ex quibus patet, quid veri habeant, aut non habeant modi dicendi, quos retulimus ex alijs Auctoribus. Et quo pacto, quod ad rem attinet, loquendum sit.

292 Porro, Deum esse ens à se ipso, atque adeò per essentiam existens; cum tamen cætera cuncta sint entia ab alio, atque adeò per participationem ab illo existentia; inde monstrandum venit: quia, cum Deus sit causa prima à nullo alio tanquam à causâ suam existentiam accipiens, ut constat ex demonstrationibus factis quæst. 7. necessarium imprimis est, ut ille sit existens, siue habens existentiam à se. Cumque illam à se habere non possit participatam tanquam à causâ: quia impossibile est, ut quidpiam se se ipsum causet, dando sibi ipsi existentiam, iuxta dicta ibidem; consequitur necessariò deinde, ut Deus per suam, met essentiam sit existens, siue habens existentiam à se. Alius enim modus habendi existentiam, præter quam aut acceptam à causâ, aut à se habitam per essentiam, excogitabilis non est, ut est notum.

DISPVATIO II.

De Attributis Dei in communi.
Deque eorum tum inter se,
tum cum diuinâ essentia
comparatione.

Multa ad disputationem hanc spectantia, tractata iam à nobis sunt in Pharo Scient. tamen sub uniuersaliori conceptu. Quare illis inde suppositis, atque adeò tantum indicatis, de cæteris, quæ super sunt, ex professio dicemus.